

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.398/2021/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2022. november 14.

Az ügy tárgya: zaklatás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Makói Járásbíróság, 5.B.198/2019/38., ítélet,
tárgyalás, 2021. február 10.

Másodfok: Szegedi Törvényszék, 2.Bf.895/2021/5., ítélet,
tanácsülés, 2021. szeptember 21.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a zaklatás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Makói Járásbíróság 5.B.198/2019/38. számú, illetőleg a Szegedi Törvényszék 2.Bf.895/2021/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Makói Járásbíróság a 2021. február 10. napján kihirdetett 5.B.198/2019/38. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki zaklatás büntettségében [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont], zaklatás vétségében [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont], testi sértés vétségében [Btk. 164. § (1) és (2) bekezdés] és 2 rendbeli kiskorú veszélyeztetése büntettségében [Btk. 208. § (1) bekezdés]. Ezért a terheltet halmazati büntetésül 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Elrendelte a Makói Járásbíróság 2.B.171/2017/6. számú ítéletével kiszabott 1 év börtön fokozatú szabadságvesztés végrehajtását, rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

[2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. szeptember 21. napján meghozott 2.Bf.895/2021/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terhelt terhére megállapított zaklatás büntetést folytatólagosan elkövetettnek minősítette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] Az irányadó tényállás lényege a következő:

1. tényállási pont

A terhelt és a sértett házaspár voltak, házasságuk 2016. évben felbontásra került. A kapcsolatukból 2005. szeptember 1. napján gyermekeik az anyánál kerültek elhelyezésre, az egyezségüket jóváhagyó bírósági végzés alapján ő lett a szülői felügyeleti jog gyakorlója. A terhelt kiskorú gyermekeivel minden páratlan hét pénteki napján 17 órától vasárnap 19 óráig az elvitel jogával tarthatta a kapcsolatot. Ezen kapcsolattartás mellett a sértett azt is engedélyezte a terheltnek, hogy hetente, akár több alkalommal is telefonon beszéljen gyermekeivel, akár hétközben is láthassa őket az ingatlan előtt.

A sértett 2018. év elején párkapcsolatot létesített a barátjával, melybe a terhelt, miután erről tudomást szerzett, nem tudott belenyugodni.

2018. február elejétől 2018. május 5. napjáig heti rendszerességgel, amikor gyk. lányaival telefonon beszélt, rajtuk keresztül félelemkeltés céljából megfenyegette volt házastársát, valamint annak barátját azzal, hogy tolószékbe rakja őket, eltöri a gerincüket, széthasítja baltával a fejüket.

A sértett 2018. május 5. napján volt házastárs sérelmére személy elleni erőszakos cselekménnyel fenyegetve elkövetett zaklatás büntette miatt hatályos magánindítványt terjesztett elő a terhelttel szemben.

2. tényállási pont

A terhelt 2018. május 4. napján 20 óra körüli időben meglátogatta gyermekeit az ingatlanánál. A ház előtt beszélgettek, amikor 20 óra 25 perc körüli időben hazaérkezett a sértett a barátjával. A terhelt és a sértett között szóváltás, vita alakult ki, és amikor a terhelt már a sértett barátja felé is trágár szavakat használt, a sértett barátja a vita elkerülése végett bement az ingatlan udvarába.

A terhelt követte, majd az udvaron megfogta a sértett barátjának nyakát, lábát kirúgta, melynek következtében a sértett barátja a földre esett. A terhelt a sértett barátjának nyakát szorítva őt a földre nyomta, miközben félelemkeltés céljából megfenyegette azzal, hogy ha még egyszer odamegy, akkor kiereszti a belét. A terhelt gyermekei ezen cselekményt a helyszínen végignézték.

A sértett barátja a terhelt általi bántalmazás következtében a jobb könyök és a jobb alkar feszítő felszínein hámhórszólásokat szenvedett el, mely sérülések gyógytartama 8 napon belüli.

A sértett barátja 2018. május 5. napján személy elleni erőszakos cselekménnyel fenyegetve elkövetett zaklatás vétsége és testi sértés vétsége miatt hatályos magánindítványt terjesztett elő a terhelttel szemben.

A terhelt fenti tényállásokban írt cselekménye, gyermekkorú lányai testi, lelki, értelmi, erkölcsi, érzelmi fejlődését súlyos mértékben veszélyeztette, agresszív cselekménye, viselkedése társadalmilag elfogadhatatlan problémamegoldási és konfliktuskezelési mintát nyújtott a gyermekek számára, az egyik lánya pszichés működésében enyhe-közepes, míg a másik lánya pszichés működésében közepes mértékű érzelmi traumát, félelmet és szorongást okozott.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottnak – a megtámadott határozat megváltoztatása, és a terhelt 2 rendbeli kiskorú veszélyeztetése büntette és zaklatás büntette alóli felmentése érdekében.

[5] Indokai szerint a kiskorú veszélyeztetése büntettének a terhelt nem lehetett az alanya, a volt házastárs sérelmére elkövetett zaklatás büntette pedig a tényállásban írt feltételek hiányában nem valósult meg.

[6] A kiskorú veszélyeztetésének büntette kapcsán arra hivatkozott, hogy e bűncselekménynek csak speciális alanya lehet az, aki a kiskorú nevelésére, felügyeletére és gondozására köteles.

[7] Álláspontja szerint a terheltet különélő szülőként csak a tájékoztatás és a kapcsolattartás joga illette meg, és csak az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség terhelte. A Ptk. 4:165. § (1) bekezdése értelmében a különélő szülők a szülői felügyelettel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket egymás között megoszthatják, és megállapodhatnak abban, hogy a szülői felügyeleti jogot az egyikük gyakorolja. Utóbbi esetben az egyik szülő felügyeleti joga kizárólagos, amely alapján a Ptk. 4:175. § (1) bekezdése szerint a különélő szülő a felügyeleti jogait csak a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben gyakorolhatja. A Ptk. 4:175. § (2) bekezdése szerint ilyennek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása, megváltoztatása, a szülővel azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének,

huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása, iskolájának, életpályájának megválasztása. A különélő szülő tehát a felügyeleti jogait e kivételektől eltekintve nem gyakorolhatja.

[8] Kifejtette, hogy a terhelt a sértettel közös kiskorú gyermekeik felett szülői felügyeleti jogokat nem gyakorolt, így tévedett az eljáró bíróság, amikor azt állapította meg, hogy mint a gyermekeivel rendszeresen kapcsolatot tartó apának a nevelési kötelezettsége változatlanul fennáll.

[9] A BH 1999.55. számú eseti döntésre hivatkozással utalt rá, hogy a terhelt a gyermekek nevelése körében nem rendelkezik szülői felügyeleti joggal, a kiskorúak nevelésére sem köteles, így a kiskorú veszélyeztetése büntettének elkövetője sem lehet.

[10] A felülvizsgálati indítvány szerint továbbá a zaklatás büntette sem valósult meg, mivel a terhelt telefonon keresztül közvetlenül nem a sértettet, a volt házastársát, és nem is a sértett valamelyik hozzátartozóját fenyegette, hanem a gyermekekkel való telefonos kommunikáción keresztül utalt arra, hogy a sértett bántalmazását tervezi. Ezentúl hiányzik a bűncselekmény megállapításához szükséges célzat is, mivel a terhelt annyit mondott a gyermekeknek, hogy ezt elmondhatják az anyjuknak is. A belenyugvásként értékelhető kijelentés viszont egyenes szándékként nem értékelhető, ennek hiányában célzat sem állapítható meg, ezért a cselekmény nem tényállásszerű.

[11] A Legfőbb Ügyészség BF.1476/2021/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[12] Indokai szerint az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapítása, hogy a terhelt szülői felügyeleti joga szünetelt, nem a tényállás körébe tartozó ténymegállapítás, hanem téves jogi értékelés.

[13] A felülvizsgálati indítványban hivatkozott BH 1999.55. számú eseti döntéssel kapcsolatban utalt rá, hogy az abban kifejtettek lényege szerint szülői felügyeleti joga annak a személynek hiányzik, akinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, vagy az szünetel. Ebben az esetben a szülő a kiskorú nevelésére, gondozására nem köteles, a kiskorú veszélyeztetése büntettének elkövetője nem lehet.

[14] Álláspontja szerint azonban jelen ügyben nem erről van szó. A szülői felügyeleti jog szünetelésének, megszűnésének, illetve megszüntetésének eseteit a Ptk. szabályozza, azonban a terhelnél ezek egyike sem állapítható meg, ezt megalapozó tényeket az irányadó tényállás nem tartalmaz. Ha pedig a különélő szülő felügyeleti joga nem szünetel, és megszüntetésre sem került, akkor ebből az következik, hogy a kapcsolattartás során a kiskorú gyermek a különélő terhelt szülői felügyelete alatt is állt. A terhelt az irányadó tényállás szerint részben el is vihette a gyermekeket, részben telefonon és a lakóhelyen való látogatás útján is tarthatta velük a kapcsolatot.

[15] Indokai szerint az elvitel jogának gyakorlása esetén a terheltet értelemszerűen a gondozási kötelezettség is terheli, azaz ilyen alkalmakkor a kiskorúak alapvető – elsősorban testi – szükségleteinek kielégítésére is köteles, ez alól nem mentesülhet azért, mert a szülői felügyeletet a jóváhagyott egyezségük alapján az anya gyakorolja.

[16] Ehhez hasonlóan a terheltet a nevelési kötelezettség is változatlanul terheli mind a személyes, mind a telefonon történt kapcsolattartás alatt. Álláspontja szerint a nevelés a kiskorú sokoldalú fejlődésének elősegítésére irányuló tudatos, tervszerű, ráhatások sorozatából álló tevékenység. Így a gyermekei irányában fennálló nevelési kötelezettségét súlyosan megszegi, aki előttük pl. a munkához való negatív viszonyulásán, illetőleg más emberek tudatos semmibevételén, kihasználásán keresztül kifejezetten elutasítandó személyes példát mutat, számukra deviáns, antiszociális és agresszív viselkedésmintát közvetít. A kiskorú veszélyeztetésének elkövetési magatartása nemcsak a kiskorú tettleges bántalmazása,

hanem a rá rendszeresen gyakorolt nyomasztó pszichés ráhatás is lehet, amennyiben az a törvényi tényállásban meghatározottan a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését – hangsúlyosan – veszélyezteti.

[17] Utalt rá, hogy az EBH 2006.1491. számú döntésben kifejtettek szerint a szülők megromlott házassága, az elmérgesedett kapcsolat önmagában véve nevelési kötelességszegésnek nem tekinthető, nem alapozza meg a kiskorú veszélyeztetése büntetnének megállapíthatóságát; a szülők jó viszonyának a megtartása a gyermek érdekében ugyan elvárható, de jogi kötelességgé nem tehető.

[18] Ettől azonban álláspontja szerint eltér a terhelt magatartásának jogi megítélése, mert a terhelt a kiskorú gyermekei előtt a másik szülőt – és annak barátját – hónapokon keresztül, rendszeresen, trágár módon szidalmazta, fenyegette, megnyomorításukat és megölésüket helyezte kilátásba, majd egy személyes kapcsolattartási alkalom során a fenyegetésének nyomatékot is adott a kiskorúak szeme láttára azzal, hogy a sértett és barátja ismételt trágár szidalmazása után utóbbit tetteleg bántalmazta is. Az irányadó tényállás szerint pedig ezzel nemcsak veszélyeztette a kiskorú gyermekei érzelmi fejlődését, hanem a kiskorúak pszichés működésében ténylegesen enyhe-közepes, illetve közepes érzelmi traumát, félelmet és szorongást okozott.

[19] Hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati indítványban írtakkal szemben a félelemkeltésre irányuló célzat megléte vagy hiánya független attól, hogy az erre vonatkozó közlést a sértett közvetlenül a terheltől hallotta, vagy az a gyermekei által került neki továbbításra. A gyermekekkel való kapcsolattartás e módja mellett a kijelentések tartalma az, amely jelen ügyben alkalmas volt komoly félelem keltésére.

[20] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[21] A védő a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványában kifejtetteket fenntartotta. Utalt rá, hogy az elsőfokú bíróság tényként rögzítette azt, hogy a terhelt szülői felügyeleti joga szünetel, és ezt a másodfokú bíróság sem vonta kétségbe.

III.

[22] A terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[23] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.

[24] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, miszerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[25] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[26] A Btk. 208. § (1) bekezdése szerint kiskorú veszélyeztetésének büntetettét követi el és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a kiskorú nevelésére, felügyeletére

vagy gondozására köteles személy – ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él –, aki e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti.

[27] A bűncselekmény jogi tárgya a kiskorú testi, értelmi (szellemi), érzelmi és erkölcsi fejlődése, amelyet az Alaptörvény XVI. cikke is védelemben részesít.

[28] A bűncselekmény elkövetési magatartása a kiskorú nevelésének, felügyeletének vagy gondozásának feladatából fakadó kötelességek súlyos megsértése, eredménye pedig a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi, érzelmi fejlődésének veszélyeztetése, amelyet a súlyos kötelességszegés általában magában rejt.

[29] A nevelés tervszerű magatartások sorozata, a kiskorú testi, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítésére irányuló tudatos ráhatásokból tevődik össze. Nyilvánvalóan e körbe tartozók azok a ráhatások is, amely nem elsősorban nevelési célzatúak, de a kiskorú fejlődését befolyásolják, arra kétséggkívül hatással vannak (pl. szülők magatartása, személyes példája).

[30] A felügyelet a kiskorú magatartásának és körülményeinek rendszeres figyelemmel kísérését és ellenőrzését, a lehetséges veszélyek elhárítását jelenti, a gondozás pedig a kiskorú alapvető – főleg testi – szükségleteinek kielégítésére irányul, és biztosítja a normális testi fejlődés feltételeit.

[31] A nevelés, a felügyelet vagy gondozás feladatából fakadó kötelességek tartalmát a családjogi szabályok és más normák többnyire általánosságban határozzák meg. Főként – és főleg a családi viszonyok területén – íratlan szabályok (erkölcsi normák, szokások) konkretizálják e kötelességeket, mégpedig a kiskorúak életkorában, személyi tulajdonságaikban, helyzetükben és körülményeikben meglévő lényeges eltérések figyelembevételével.

[32] A kiskorú veszélyeztetése büntette Btk. 208. § (1) bekezdésében meghatározott alakzatának elkövetője speciális, csak a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy lehet.

[33] A védő szerint, mivel a terhelt a kiskorú gyermekei felett szülői felügyeleti jogot nem gyakorolt, őt különélő szülőként csak a tájékoztatás és a kapcsolattartás joga illette meg, és csak az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség terhelte.

[34] Ez a jogértelmezés nyilvánvalóan téves, a szülői feladatokból eredő alapvető és hagyományos erkölcsi kötelezettségekkel szemben álló.

[35] A Kúria ezzel kapcsolatban rámutat a következőkre.

[36] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés első mondata rögzíti, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A (3) bekezdés előírja, hogy a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni, mely kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

[37] Ez az alaptörvényi rendelkezés összhangban áll a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény rendelkezéseivel, amelyet az 1991. évi LXIV. törvény hirdetett ki, ekként a belső jog részét képezi. Az Egyezmény 18. cikk 1. pontja szerint „a részes államok minden erejükkel azon lesznek, hogy biztosítsák annak az elvnek az elismertetését, amely szerint a szülőknek közös a felelősségük a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért. A felelősség a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért elsősorban a szülőkre, illetőleg, adott esetben a gyermek törvényes képviselőire hárul. Ezeket cselekedeteikben mindenekelőtt a gyermek mindenek felett álló érdekének kell vezetnie.”.

[38] A Ptk. 4:2 § (1) bekezdése előírja, hogy a családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek.

[39] A Ptk. Negyedik Könyv (Családjog) XII. Címe tartalmazza a szülői felügyeletre vonatkozó szabályokat. A Ptk. 4:146. § (2) bekezdése szerint a szülői felügyelet a kiskorú gyermek neve meghatározásának, gondozásának, nevelésének, tartózkodási helye meghatározásának, vagyona kezelésének, törvényes képviselőjének jogát és kötelességét, a gyámnevezésnek és a gyámságból való kizárásnak a jogát foglalja magában.

[40] A gyermek nevelésével kapcsolatban a Ptk. 4:153. § (1) és (2) bekezdése mindössze annyit rögzít, hogy a szülők jogosultak a gyermek nevelésének módját megválasztani, és a gyermek képességei figyelembevételével a szülők és a gyermek közösen döntenek el, hogy a gyermek milyen életpályára készüljön.

[41] Megjegyzi a Kúria, hogy a szülői felügyeletre vonatkozó szabályok a magyar családjog és egyúttal szülői felelősség ismert alaptételei, követelményei és megállapításai. A magyar családjog a szülői felügyelet fogalmát 1952-ben vezette be, ez a korábbi szülői hatalom kifejezést váltotta fel. A szülői felügyelet tartalmában a számos európai jogrendszerben használt szülői felelősséggel teljességgel azonos intézmény: a szülők gyermekeikkel szembeni és gyermekeikért viselt felelősségének van elsődleges jelentősége. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a szülőknek gyermekeiket illetően elsősorban kötelezettségeik vannak, és csak a kötelezettségeik megfelelő teljesítése esetén hivatkozhatnak érdemben gyermekeikkel kapcsolatos jogaikra, amelyek természetesen szintén megilletik őket. Ez következik a Gyermekjogi Egyezmény rendelkezéseiből is (vö. Szeibert Orsolya: Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, 4:146. §).

[42] A Ptk. 4:165. § (1) bekezdése szerint a különélő szülők a szülői felügyelettel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket egymás között megoszthatják, és megállapodhatnak abban is, hogy a szülői felügyeletet az egyikük gyakorolja.

[43] A szülői felügyelettel kapcsolatos jogok és kötelezettségek megosztása, illetve az egyik szülő által gyakorolt szülői felügyelet azonban nem jelenti azt, hogy a másik szülőnek megszűnne a nevelésre vonatkozó kötelessége.

[44] Értelemszerűen fennáll a különélő szülő nevelési kötelezettsége akkor, amikor a kapcsolattartás jogának gyakorlása során a gyermek felügyeletét és gondozását önállóan látja el, a gyermeket lakóhelyéről elviszi, vele – akár rövidebb ideig, akár huzamosabban – együtt van, és akkor is, ha a kapcsolatot személyes találkozás nélkül tartja fenn [vö. Ptk. 4:180. § (1) bekezdés]. Kötelességei nyilvánvalóan akkor is fennállnak, ha rajta és a gyermekén kívül más személy (esetlegesen a gyermek másik szülője) is jelen van.

[45] Ezzel kapcsolatban a Kúria utal arra, hogy az évtizedes bírói gyakorlat a nevelési kötelesség megszegése körébe tartozónak tekinti azokat a ráhatásokat, amelyek a kiskorú fejlődését kedvezőtlen irányban befolyásolják. Így például ezt állapította meg a bíróság, amikor az elkövető a gyermekei jelenlétében rendkívül durván, tettelegességre vetemedve bánt a feleségével (BHGY 7516., BH 1974.363.), vagy ha a tízéves gyermekének jelenlétében felesége sérelmére emberölés kísérletét követte el, majd öngyilkosságot kísérelt meg (BH 2007.326.).

[46] Jelen ügyben a tényállás az alábbiakat tartalmazza:

– a terhelt 2018. február elejétől 2018. május 5. napjáig heti rendszerességgel, a lányaival történt telefonbeszélgetés során, rajtuk keresztül azzal fenyegette a volt házastársát és annak barátját, hogy tolszékbe rakja őket, eltöri a gerincüket, széthasítja baltával a fejüket;

- a terhelt 2018. május 4. napján meglátogatta gyermekeit, akikkel a ház előtt beszélgett, amikor 20 óra 25 perc körüli időben hazaérkezett a sértett és a barátja, a terhelt és sértett között szóváltás, vita alakult ki;
- a terhelt követte a sértett barátját a ház udvarába, ott megfogta a nyakát, lábát kirúgta, melynek következtében a földre esett;
- a terhelt a nyakát szorítva őt a földre nyomta, miközben félelemkeltés céljából megfenyegette azzal, hogy ha még egyszer odamegy, akkor kiereszti a belét;
- a terhelt gyermekei ezen cselekményt a helyszínen végignézték;
- a terhelt fenti tényállásokban írt cselekménye, viselkedése a gyermekei testi, lelki, értelmi, erkölcsi, érzelmi fejlődését súlyos mértékben veszélyeztette;
- agresszív cselekménye, viselkedése társadalmilag elfogadhatatlan problémamegoldási és konfliktuskezelési mintát nyújtott a gyermekek számára;
- a terhelt viselkedése egyik lánya pszichés működésében enyhe-közepes, míg másik lánya pszichés működésében közepes mértékű érzelmi traumát, félelmet és szorongást okozott.

[47] A Kúria rámutat arra, hogy a szülőnek – mint nevelőnek – alapvető kötelessége, hogy gyermekét megóvja minden olyan lelki megrázkódtatást okozó eseménytől, amely pszichés károsodás veszélyével jár {Kúria Bhar.III.1.080/2021/13 [57] bekezdés}.

[48] A terhelt éppen e kötelességét szegte meg súlyosan, amikor maga idézte elő a gyermekek számára azt a traumatikus élményt, hogy a gyermekek édesanyját és annak barátját a gyermekeken keresztül fenyegette, illetve utóbbit a kiskorúak jelenlétében bántalmazta.

[49] Nem tévedett tehát az eljáró bíróság, amikor a terhelt büntetőjogi felelősségét 2 rendbeli kiskorú veszélyeztetése büntetében megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is [Btk. 208. § (1) bekezdés].

[50] A felülvizsgálati indítvány vitatta, hogy a terhelt megvalósította a zaklatás büntettét [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont].

[51] A Btk. 222. § (2) bekezdés a) pontja szerint, aki félelemkeltés céljából mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A (3) bekezdés a) pontja alapján büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a (2) bekezdésben meghatározott zaklatást házastársa, volt házastársa, élettársa vagy volt élettársa sérelmére követi el.

[52] A védő álláspontja szerint a terhelt nem a sértettet fenyegette közvetlenül, hiányzik a tényállásban írt célzat is, mert csupán belenyugodott abba, hogy a fenyegetéseket a gyermekek esetleg elmondják az édesanyjuknak.

[53] A zaklatás 222. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott büntettének elkövetési magatartása a megfenyegetés. A megfenyegetés mint elkövetési magatartás értelmezésekor a Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontjában meghatározott fenyegetés fogalomból kell kiindulni, amelyet a Btk. a legtöbb esetben elkövetési módként határoz meg. Eszerint eltérő rendelkezés hiányában a fenyegetés súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

[54] A zaklatás tényállásában a törvény pontosan meghatározza, hogy mire vonatkozik a fenyegetés: az elkövető azt helyezi kilátásba, hogy személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekményt fog elkövetni.

[55] A megfenyegetés mással szemben vagy rá tekintettel a hozzátartozójával szemben történik, vagyis nekik kell számolniuk azzal, hogy a kilátásba helyezett büntetendő

cselekmény sértettjei lesznek. Ez következik a tényállásban megfogalmazott célzathoz is, hiszen az elkövető a törvény szerint a megfenyegetést félelemkeltés céljából valósítja meg.

[56] A törvény nem tartalmaz arra való utalást, hogy a büntetendőség feltétele, hogy a fenyegető kifejezéseknek, mondatoknak közvetlenül a potenciális sértett előtt kell elhangozniuk. Lényeg a fenyegetés komoly félelemkeltésre való alkalmassága, és a címzett tudomásszerzése.

[57] Befejezett, és ekként tényállásszerű az elkövető magatartása tehát akkor, ha a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekménnyel való megfenyegetés címzettje erről tudomást szerez, függetlenül attól, hogy tudomása személyes érzékelésen vagy más által történt elmondáson – továbbítás, üzengetés révén való tudomásszerzésen – alapul.

[58] A zaklatás Btk. 222. § (2) bekezdésében meghatározott alakzata szándékos és célzatos, tehát kizárólag egyenes szándékkal megvalósítható bűncselekmény. A törvényi tényállás a megfenyegetés célzataként határozza meg a félelemkeltést.

[59] Nem kell tehát bekövetkeznie a sértett félelme kialakulásának, elegendő, ha az elkövető magatartása erre alkalmas, és az elkövetői (egyes) szándék ezt célozza. A célzat megállapítása tehát a megállapított tényekből vont bírói értékeléstől függ.

[60] A terhelti tudatra vont következtetés alapja nyilvánvalóan ténybeli. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akaratlan viszonyulása.

[61] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (akár eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása közvetett bizonyítás. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, ami ekként jogkérdés. Jelen ügyben az irányadó tényállás kétségtől tartalmazza a terhelt egyenes szándékára, célzatos magatartására vont jogi következtetés ténybeli alapjait, miként a bűncselekmény alaki volta mellett is a tényleges következményeit.

[62] A terhelt félelemkeltésre irányuló szándéka kétségtől megállapítható, hiszen a terhelt a volt feleségével és annak barátjával szemben kilátásba helyezett személy elleni büntetendő cselekmény mikéntjét nem az általánosság szintjén, hanem konkrétan akként határozta meg, hogy toloszékba rakja őket, eltöri a gerincüket, széthasítja baltával a fejüket.

[63] Helyállóan hivatkozott a Legfőbb Ügyészség arra, hogy a félelemkeltésre irányuló célzat megléte vagy hiánya független attól, hogy az erre vonatkozó közlést a sértett közvetlenül a terhelttől hallotta, vagy az a gyermekei által került neki továbbításra. A gyermekekkel való kapcsolattartás gátlástalan módja mellett a kijelentések tartalma az, amely alkalmas volt a komoly félelem keltésére.

[64] Mindezek alapján nem tévedett az eljáró bíróság akkor, amikor a terhelt bűnösségét zaklatás büntetében [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] megállapította, és a cselekmény minősítése is törvényes.

[65] A Btk. 31. § (1) bekezdése értelmében az e törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény elkövetője csak magánindítványra büntethető. A Btk. 231. § (2) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy – más bűncselekmények mellett – a Btk. 222. §-a szerinti zaklatás csak magánindítványra büntethető. A magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult [Btk. 31. § (2) bekezdés].

[66] Az elkövetéskor hatályos 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (továbbiakban: korábbi Be.) 173. § (1) bekezdése alapján magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt csak a jogosult feljelentése alapján indítható büntetőeljárás, és a magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

[67] A zaklatás bűncselekménye magánindítványra büntethető, de közvadás ügy, azaz az ügyész képviseli a vádat. A korábbi Be. 173. § (3) bekezdése szerint a magánindítványt attól a naptól számított 30 napon belül kell előterjesztetni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett.

[68] A sértett a feljelentését 2018. május 5. napján megtette, ekként a büntetőjogi felelősség szempontjából releváns időszak a zaklatás tekintetében valójában 2018. április elejétől kezdődő. Ennek azonban a cselekmény minősítésére nincsen kihatása figyelemmel arra, hogy a tényállás azt is rögzíti, hogy a beszélgetésekre heti rendszerességgel került sor. A folytatólagos elkövetés másodfokú bíróság általi megállapítása tehát így is törvényes {Szegedi Törvényszék 2.Bf.895/2021/5. számú ítélet [17]-[20] bekezdés}.

[69] Ekként a Kúria a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[70] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[71] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2022. november 14.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

